

„Tajomná reč bábätka“

Mgr. Sedláčková Iveta

Humenné, 22.09.2022

Kazuistika

- Dieťa z 1. rizikovej gravidity, matka 2x hospitalizovaná pre gestačnú hypertenziu a nepriaznivú U-P cirkuláciu
- Gravidita ukončená akútnou s. c. v 34+1, APG 10/10, PM: 1850 g/42 cm
- 26 hodín podporná ventilácia, 6 dní kontinuálna parenterálna výživa, stravu toleruje od druhého dňa, od tretieho dňa na MM, od siedmeho dňa pokusy o dojčenie
- Prepustená po 22 dňoch hospitalizácie, denne 500 – 550 ml mlieka, do banky ženského mlieka 1100 ml mlieka
- Návšteva ARN po týždni – dieťa 2x denne dokrmované umelým mliekom

?????

Mýty a fakty

- Do 70. rokov minulého storočia – novorodenec = „**tabula rasa**“, ktorá sa dá formovať a utvárať vplyvom rodičov, spoločnosti a prostredia
Mysliaca, zvedavá, okamžite „poznávajúca“ bytosť uvedomujúca si prostredie a aj svoje telo (A. Meltzoff)
 - Od narodenia reaguje na tváre, hlasy a dotyky a dáva najavo, čo sa mu páči, čo naopak nie, oznamuje, či je hladné, unavené, mokré, prejavuje emócie prostredníctvom kričania, výrazov tváre a reči tela
 - „Univerzálny jazyk“ stráca na významovej jednoznačnosti po 36 mesiaci
 - „prečítanie“ signálov si vyžaduje veľa úsilia – chybovosť je dosť bežná
- na začiatku proces „vylúčenia“
- Novorodenci si sami píšu na svoju tabuľu, dokonca vedú našu ruku, ak im na ňu chceme niečo pripísať***

Nadviažte s dieťaťom očný kontakt

- Oči bábätko - prvý dorozumievací prostriedok
- „Help-Look“ (bezbranný pohľad) dáva najavo „verím, že sa o mňa postaráš“.
- Novorodenec je síce excelentný pozorovateľ, ale je mimoriadne krátkozraký
- Význam „maminkovštiny“, v 4. mesiaci reaguje na svoje meno

Úsmev

- Zvuk ľudského hlasu - Podnet na vyvolanie úsmevu
- Po narodení (zdvihnutie ústnych kútikov) anjelský úsmev vo fáze REM spánku
- Vo veku 3 - 4 týždne cieľe – reakcia na hlas (ústa, rozžiarené oči, tvár)
- od 3. – 4. mesiaca na tvár
- 5. – 6. mesiac šťastný úsmev
- Po 7. mesiaci hlasitý smiech
- Amygdala – centrum emócií

Výrazy tváre

Na tvári bábätka sa nachádza 25 svalov, ktoré sú vzájomne prepojené a riadené mozgovou kôrou

- P. Holiger popisuje **9 výrazov detskej tváre**: *záujem, radosť, prekvapenie (zábavu), utrpenie, hnev, strach, zahanbenie, znechutenie, zápach (volaním o pomoc)*

Bábätko sa dokáže vyjadrovať výrazmi tváre v takomto poradí:

- *Od narodenia* prejavuje hlad, spokojnosť, záujem, utrpenie, bolesť
- *V šiestich týždňoch* radosť a šťastie
- *Ako trojmesačné* prekvapenie, potešenie
- *Od piateho mesiaca* hnev, strach, znechutenie, zápach, zahanbenie
- *Od deviateho mesiaca* aj nudu, úzkosť, očakávanie

Rozpoznajte hlad

- Naprogramovanie ruka – ústa už v maternici
- Prvé príznaky hladu: rýchle pohyby očných buliev, oblizovanie pery, vyplazovanie jazyka, pohyby a zvuky satia, cmúľanie prštekov, napätie tela a nepokoj
- Neuspokojenie potreby hladu – výkrik a plač
- Cmúľanie prštekov nie stále

príznak hladu

- Hmat, zrak a chuť:

nástroje prieskumu a zbierania

informácií

Spokojnosť

- je najjednoduchšie rozpoznať
- Dieťa leží, smeje sa a vesluje rukami, v neskoršom veku bľaboce, hrá sa s prstami na rukách alebo nohách
- Otvorené ústa, rozťahnuté ruky – signál zábavy
- Veľké oči môžu navyše znamenať čistú radosť, údiv alebo aj strach
- Široko otvorené oči signalizujú pozornosť

Preťaženie, nadmerná stimulácia

- pohľad námorníka, “sklenený” – akoby cez niekoho pozeralo, chystá sa práve „vypnúť“ a chce mať pokoj
- otočí hlavu nabok, telo je veľmi napäté, často tlačí ramienka dopredu tak, že chrbátik vytvára akoby hrb
- otvára ústa, prská a natiahne jednu ruku pred seba ako dopravný policajt, môže kýchať, štikútať, zívať. Zatvára viečka, pokrčí nožtek a ohrnie hornú peru
- ak tieto prejavy nezachytíme a pokračujeme v „nechcenej činnosti“, dieťa je stále nevládnejšie, pritiahne ruky k trupu a začne búšiť ručičkami. Nakoniec napne všetky končatiny, spustí neutíchajúci krik, trvá veľmi dlho, kým sa zase dostane do svojej kože.

Utrpenie, nepohodlie

- Pokrčené čelo, napäté držanie tela, viac či menej prižmúrené oči a zaťaté päste – dieťa je podráždené alebo nespokojné s čímkoľvek
- Viečka privreté na polovicu, môže skrývať pochybnosti, nudu alebo len únavu

Bolest'

- dieťa silno plače, pretláča chrbát smerom dozadu alebo kŕčovite ťahá nohy ku brušku, celé telo je napäté
- má zovreté päste, sčervenie v tvári a pevne zoviera aj viečka
- palec na dolných končatinách je natiahnutý, ostatné prsty mierne pokrčené. Pri veľmi prudkej bolesti je celá nožička „stuhnutá“ a napäté špičky smerujú ku podlahe

Strach

- doširoka otvorené oči,
- uprený pohľad
- stiahnuté obočie
- pokožka bledá, chladná, dieťa sa trasie, má husiu kožu
- horné končatiny pritiahnuté pevne k telu, rúčky zovreté v päst'

Rozpoznajte únavu

- Ak sa prihovoríte unavenému dieťaťu, odvráti hlavu, siaha si na tvár – utrie si oči alebo uši a jemne saje prsty, päšť alebo cumeľ. Satie je menej intenzívne ako pri hlade a slúži na upokojenie.
- telo nie je napäté, ale „bezvládne“.
- typickými príznakmi mimiky sú:
 - oči otvorené iba do polovice
 - a opakované zívanie
- *unavené deti sa odvracajú*

Radost'

- ak sa prihovoríte bábätku, rozjasní sa mu tvárička v širokom úsmeve, má rozžiarené oči, obočie aj celá tvár je uvoľnená, v líčkach sa môžu objaviť rozkošné jamky
- hornými končatinami šermuje
- dolnými končatinami kope

Prekvapenie

- ústa našpúlené do tvaru písmena „O“, náhle mu zvráskavie čelo . Dieťa zdvihne obočie, dokorán otvorí oči a začne žmurkať

Záujem

- sústredený pohľad,
- ľahko pokrčené čelo,
- natiahnutá hlavička,
- znehybnenie celého tela,
- *Vydrží sa takto pozerat' aj niekoľko minút.*

Hnev

- stiahnuté obočie, pery zovreté do prísnej línie, sčervenanie tváre
- zlostné šermovanie rukami, zároveň búšenie nohami do podložky a kývanie hlavou zo strany na stranu.
- *Prejavuje sa okolo piateho mesiaca*

Zahanbenie

- dieťa sklopí oči, privrie viečka, zamračí sa, spustí celú hlavu

Znechutenie, zápach

- zovretá čeľusť, vystupuje horná pera, zúžené oči, stiahnuté obočie a pokrčený, zdvihnutý nos.

Často takýto výraz vidíme pri jedení, ak dieťaťu niečo nechutí.

- Zápach:

pokrčený nos, vyhrnutá horná pera, pričom dieťa odvracia hlavu od miesta nepríjemného zápachu

Zrkadlové napodobňovanie

- Novorodenci – prirodzení imitátori
 - 2 dňové – vyplazovanie jazyka
 - 2 mesačné – 7 prejavov (otvoriť ústa, pohnúť hlavou, rukami, vyšpúliť pery a urobiť grimasu, žmurkať, vyplaziť jazyk a imitovať emočný výraz tváre)
- od šiestich mesiacov nastupuje „kultúrne učenie“ – dieťa sa učí zámerne a kultúrne špecifickým spôsobom používať výrazy tváre, osvojuje si pravidlá kultúry, ktorými sa riadi pri používaní výrazov

TAJOMSTVO REČI TELA BÁBÄTKA

PRAKTICKÉ RADY
PRE MAMIČKY NOVORODENCOV

PRÍKLADY Z „TAJOMNEJ REČI“ NOVORODENCA

Bábätká sú ako dospelí:

*Niekedy potrebujú prestávku
a občas potrebujú byť samé.*

Bibliografia

- DOHERTY-SHEDDON, G., 2005, Neverbální komunikace dětí. 197s. ISBN 80-7367-043-7
- KIESTEROVA, S., KIESTER, E., 2009, Kdopak to mluví – Tajemství řeči kojence. 192s. ISBN 978-80-249-1542-5
- <https://www.rund-ums-baby.de/babypflegetipps/koerpersprache.htm>